

Alčide de Gasperi — iedvesmots demokrātijas un brīvības aizstāvis Eiropā

Alčide de Gasperi 1881 - 1954

Laika posmā no 1945. līdz 1953. gadam Alčide de Gasperi, būdams Itālijas pirmais pēckara premjerministrs un ārlietu ministrs, ielika pamatus valsts liktenim nākotnē.

Alčide de Gasperi piedzima Trentīno-Alto Adidžes reģionā (Dienvidtirolē), kurš līdz 1918. gadam piederēja Austrijai. Kopā ar citiem izciliem valstsvīriem viņš šajā laikā aktīvi cīnījās par Eiropas vienotību. Piedzīvotais fašisms un karš (viņš bija ieslodzījumā no 1927. līdz 1929. gadam, pirms patvērās Vatikānā) radīja viņā pārliecību, ka tikai Eiropas apvienošana varētu pasargāt no to atkārtšanās.

Piedaloties Māršala plāna īstenošanā un veidojot ciešas ekonomiskās saites ar citām Eiropas valstīm, jo īpaši Franciju, viņš atkal un atkal ierosināja iniciatīvas, kuru mērķis bija Rietumeiropas saliedēšana. Turklāt viņš atbalstīja Šūmana plānu par Eiropas Ogļu un tērauda kopienas izveidošanu un palīdzēja izstrādāt idejas par vienotu Eiropas aizsardzības politiku.

Jaunība

Alčide de Gasperi piedzima 1881. gada 3. aprīlī. Viņa tēvs bija policists, un ģimenei bija ierobežoti līdzekļi. Viņš uzauga Trento novadā, kur runāja itāliešu valodā, bet kas tolaik piederēja lielajai daudznacionālajai un multikulturālajai Austroungārijas impērijai, kurā ietilpa daudzas un dažādas nācijas un tautas. Tā kā tur nebija itāļu universitāšu, kuras viņš varētu apmeklēt, saņemot mācību pabalstu, 1900. gadā viņš devās uz Vīni studēt filoloģiju. Tur viņš aktīvi iesaistījās katoļu studentu kustībā. Šo studiju laikā viņš sāka likt lietā savas vidutāja prasmes, kas vēlāk bija ļoti noderīgas politiskās aktivitātes gados. De Gasperi, piemēram, saprata, ka svarīgāk ir meklēt problēmu risinājumus, nevis paturēt sevī nepatiku, un uzskatīja, ka svarīgs ir saturs, nevis forma. Pabeidzis studijas 1905. gadā, viņš atgriezās Trentīno, kur kļuva par laikraksta "La Voce Cattolica" reportieri. Šajā laikā viņš kļuva arī politiski aktīvs apvienībā "Unione Politica Popolare del Trentino" un 1911. gadā tika ievēlēts par Trentīno pārstāvi Austrijas Pārstāvju

palātā. Viņš izmantoja savu amatu, lai cīnītos par itāļu minoritātes tiesību paplašināšanu.

Pieredze Pirmajā pasaules karā un "Idee Ricostruttive"

Lai gan A. de Gasperi Pirmā pasaules kara laikā saglabāja politisko neitralitāti, viņam simpatizēja Vatikāna centieni panākt kara izbeigšanu. Kad 1918. gadā karš beidzās, reģions, kurā atradās A. de Gasperi mājvieta, tika iekļauts Itālijas sastāvā. Gadu vēlāk viņš piedalījās Itālijas Tautas partijas dibināšanā (Partito Popolare Italiano – PPI) un 1921. gadā kļuva par vienu no tās deputātiem parlamentā. Tā kā pieauga fašistu ietekme Itālijas valdībā, kuru vadīja Musolīni, un tā atklāti izmantoja spēku un iebiedēšanu pret PPI, 1926. gadā partija tika pasludināta par nelikumīgu

un tās darbība tika izbeigta. Pašu A. de Gasperi arestēja 1927. gadā, un viņam piesprieda četrus gadus cietumsodu. Ar Vatikāna palīdzību viņu atbrīvoja pēc 18 mēnešiem. Vatikāns viņam sniedza patvērumu, un tur viņš 14 gadus nostrādāja par bibliotekāru. Otrā pasaules kara laikā viņš sarakstīja "Idee ricostruttive" (Pārdomas par pārveidojumiem), kas veido 1943. gadā slepeni dibinātās Kristīgo demokrātu partijas manifestu. Pēc fašisma sagrāves A. de Gasperi darbojās partijas vadībā un no 1945. līdz 1953. gadam strādāja par premjerministru astoņās valdībās pēc kārtas. Līdz šai dienai viņa politiskās ilgmūžības rekords Itālijas demokrātijas vēsturē nav pārspēts.

Loma Eiropas integrācijā

Tā sauktās de Gasperi ēras laikā Itālija tika pārveidota, pieņemot republikas konstitūciju, nostiprinot iekšējo demokrātiju un sperot pirmos soļus ekonomikas atjaunošanas virzienā. A. de Gasperi ar entuziasmu virzīja starptautiskās sadarbības priekšlikumus. Būdams lielā mērā atbildīgs par pēckara rekonstrukciju Itālijā, viņš bija pārliecināts, ka Itālijai jāatjauno tās loma starptautiskā mērogā. Ar šādu nolūku viņš strādāja, lai izveidotu Eiropas Padomi, pārliecināja Itāliju piedalīties Amerikas Māršala plānā un pievienoties NATO. Viņa ciešā sadarbība ar Amerikas Savienotajām Valstīm notika tajā pašā laikā, kad Itālijā bija viena no lielākajām komunistu partijām Rietumeiropā.

Demokrātija, vienošanās un brīvība

A. de Gasperi uzskatīja, ka Otrais pasaules karš ir iemācījis visiem eiropiešiem, ka "nākotni nevarēs uzbūvēt ne ar spēku, ne ar vēlmi iekarot, bet gan pacietīgi izmantojot demokrātiskas metodes, konstruktīvā garā panākot vienošanos un cienot brīvību". Tie ir viņa vārdi, saņemot Kārļa Lielā apbalvojumu par ieguldījumu Eiropas apvienošanā 1952. gadā. Šis redzējums izskaidro viņa ātro atbildi uz Roberta Šūmana aicinājumu 1950. gada 9. maijā veidot vienotu Eiropu, kura rezultātā gadu vēlāk tika nodibināta

Eiropas Ogļu un tērauda kopiena (EOTK). A. de Gasperi 1954. gadā kļuva par pirmo EOTK Parlamentārās asamblejas priekšsēdētāju. Viņš aizstāvēja un rosināja veidot vienotu Eiropas aizsardzības politiku, lai gan šī ideja beigās netika īstenota.

Eiropas Ekonomikas kopiena

Šo pirmo Eiropas integrēšanas soļu laikā A. de Gasperi darbojās arī kā vidutājs starp Vāciju un Franciju, kuras šķīra gandrīz gadsimtu ilgs karš. Mūža pēdējos gados viņš ar iedvesmu atbalstīja Eiropas Ekonomikas kopienas izveidi. Lai gan viņš nepiedzīvoja tās īstenošanos, jo nomira 1954. gada augustā, visi atzinīgi novērtēja viņa ieguldījumu 1957. gadā, parakstot Romas līgumus.

Viņa pieredze un kara laikā pieredzētais, dzīvojot fašisma režīmā un esot minoritātes daļai, lika Alčīdem de Gasperi ļoti labi saprast, ka ir nepieciešama vienota Eiropa, lai sadziedētu divu pasaules karu brūces un palīdzētu novērst pagātnes zvērību atkārtošanos. Viņa motivācija bija skaidra vīzija par Eiropas Savienību, kas neaizvietotu atsevišķas valstis, bet ļautu tām citai citu papildināt.

A. de Gasperi sarokojas ar Vācijas kancleru Konrādu Adenaueru 1953. gadā Romā.